

**Rojas Jūras zvejniecības muzeja
PĒTNIECISKĀ DARBA
POLITIKA
(2023. – 2027.gadam)**

Pētnieciskā darba politika

Rojas Jūras zvejniecības muzejs saskaņā ar misiju: apzina, pēta, saglabā un popularizē novada un specifisko zvejniekciemu vēsturi, un attīstību Ziemeļkurzemes piekrastes ciemos.

Muzeja pētnieciskā darba politika izstrādāta, vadoties no muzeja misijas, muzeja darba plānošanas un politikas dokumentiem.

1. Pētnieciskā darba mērķis:

Apzināt un pētīt Ziemeļkurzemes ciemu kultūrvēsturi sociālās, kultūras, mākslas, sporta un dabas jomas, radot sabiedrībai iespēju iepazīt un izzināt Rojas pagasta un Ziemeļkurzemes reģiona (posmā: Mērsrags – Sīkrags) kultūrvēsturisko mantojumu.

2. Pētnieciskā darba uzdevumi:

- Veikt muzeja krājuma un Ziemeļkurzemes piekrastes (Mērsrags – Sīkrags), akcentējot Rojas pagastu, kultūras mantojuma izpēti, nodrošinot zinātniski pamatotu vēstures interpretāciju un bagātinot apmeklētāju zināšanas par kultūrvēsturisko mantojumu no sendienām līdz mūsdienām.
- Pilnveidot pētniecisko darbu un sagatavot pētnieciska rakstura publikācijas par Rojas novada un Ziemeļkurzemes piekrastes reģiona (posmā: Mērsrags - Sīkrags) vēsturi.

3. Pētnieciskā darba raksturojums

Rojas muzeja pētnieciskais darbs tiek organizēts, pamatojoties uz muzeja misiju un darbības programmu, tas balstīts uz noteiktu tēmu un muzeja krājuma izpēti. Pētniecība noris ciešā sasaistē ar muzeja komunikācijas un izglītojošo darbu.

Muzeja pētnieciskajā darbā ir iesaistīti visi muzeja darbinieki. Muzejā nav vēsturnieks/ pētnieks, kas ievērojami apgrūtinātu plašu un sarežģītu pētījumu veikšanu. Lai kaut daļēji kompensētu vēsturnieka/ pētnieka neesamību, pētnieciskā daba veikšanai, kā sadarbības partneri (muzeja ārpakalpojuma sniedzēji), tiek piesaistīti diplomēti vēsturnieki. Pēc pētījuma veikšanas ārpakalpojuma sniedzējs pētījuma materiālus atstāj muzejam. Muzejā pieejamos materiālus pētnieciskajam darbam izmanto gan vēsturnieki, gan novadpētnieki, gan Rojas vidusskolas skolēni (dažkārt arī Latvijas augstskolu studenti). Interesentam ir jāuzraksta iesniegums, pēc kura saņemšanas muzeja darbinieks 3 darba dienu laikā atlasa materiālus.

Rojas muzejam nav izveidota digitalizēta muzeja kartotēkas datu bāze, līdz ar to interneta resursos nav pieejama informācija par muzeja krājumā pētnieciskajam darbam pieejamajiem materiāliem.

4. Galvenās pētnieciskās tēmas

- Rojas pagasta un Ziemeļkurzemes piekrastes zvejniekciemu vēsture;
- zvejniecība un zivju apstrāde no sendienām līdz mūsdienām;
- jūrniecība (Rojas, Ģipkas un Mazirbes jūrskolas, jūrnieki, kuģu būve);
- Rojas pagasta personības;
- izglītības, kultūras un sporta dzīve;
- piekrastes iedzīvotāju sadzīve un tradīcijas no sendienām līdz mūsdienām;
- zvejnieku kolhozs “Banga” un Rojas Zivju konservu fabrika.

5. Pētniecisko tēmu izvēles kritēriji

- tēmas aktualitāte saskaņā ar muzeja misiju un pētniecības darba virzieniem;
- muzeja profils un ģeogrāfiskais izvietojums;
- aktualizējamās ekspozīcijas;
- vēsturisko notikumu gadskārtas, pagasta iestāžu jubilejas;
- muzeja krājuma resursi, cilvēkresursi un finansiālās iespējas.

6. Galvenie pētnieciskā darba avoti ir:

- Rojas muzeja krājums;
- Talsu novada muzeja un citu muzeju resursi;
- privātkolekcijas, privātpersonu un iestāžu materiāli (arhīvi);
- interneta resursi;
- bibliotēku fondi;
- arhīvi (Latvijas Nacionālais arhīvs, Latvijas valsts vēstures arhīvs, Ventspils zonālais valsts arhīvs, iestāžu arhīvi, privātpersonu arhīvi).

7. Pētnieciskā darba rezultāti

Rojas muzejā ir izveidotas 6 pastāvīgās ekspozīcijas no kurām 4 ir aktualizētas, ir izveidotas pastāvīgās izstādes muzeja izstāžu vietā un muzeja filiālē “Kaltenes klubs”. Visas aktualizētās un jaunizveidotās ekspozīcijas/ izstādes ir izveidotas balstoties uz muzeja darbinieku veiktā pētnieciskā darba rezultātiem.

Rojas muzejam ir bagātīgs krājums. Lai popularizētu un padarītu sabiedrībai pieejamu muzeja krājumu, reizi gadā, apkopojot pētnieciskā darba rezultātus, tiek veidota tematiskā krājuma izstāde.

Regulāri tiek papildināts muzejpedagoģisko nodarbību piedāvājums, visas muzejpedagoģiskās nodarbībās tiek izmantoti nodarbībai piemēroti muzeja krājuma materiāli, kā arī nodarbības saturs balstīts uz pētnieciskā darba rezultātiem.

Pētnieciskā darba rezultātā izstrādātie materiāli, ekspozīciju un izstāžu plāni, tiek apkopoti tematiskās mapēs.

Muzeja sociālo tīklu lapās tiek publicēti nelieli pētnieciskie darbi. Reizi gadā tiek organizēta “Pētniecisko lasījumu diena vai vēstures stāstu pēcpusdiena”, kur muzeja darbinieki un pieaicināti eksperti iepazīstina ar jauniem pētījumiem, kas veikti saistībā ar muzeja misiju atbilstoši izstrādātajam pētniecības darba plānam.

Muzeja galvenā speciāliste un krājuma glabātāja pēc pieprasījuma sniedz interesentiem konsultācijas ar Rojas pagasta kultūrvēsturi saistītos jautājumos.

Novada vēstures tēmu izpētes procesā, tiekoties ar iedzīvotājiem, ar pētāmā reģiona kultūrvēsturiskajām liecībām tiek papildināts muzeja krājums.

Ekspozīciju un izstāžu veidošanas procesā, kā arī ņemot vērā senos un aktuālos vēsturiskos notikumus, sabiedrības uzskatus, atklājas, kuras tēmas būtu jāpēta pilnīgāk. Secināts, ka trūkst informācija, materiāli (priekšmeti) un pētījumu rezultātu apkopojumi par jūrskolu (Lubezeres, Ģipkas un Mazirbes) darbību. Toreizējo jūrskolu materiāli pirmā pasaules kara laikā ir aizvesti uz Krievijas arhīviem, tātad mūsdienās praktiski nepieejami, kas ievērojami traucē pilnvērtīga pētnieciskā darba veikšanu. Rojas muzejā praktiski nav pētīts 1.pasaules kara periods tagadējā Rojas pagasta teritorijā, līdz ar to nevaram vietējiem iedzīvotājiem un arī citiem interesentiem sniegt izsmelšu informāciju par šī laika posma norisēm, notikumiem un cilvēkiem. Lai arī Rojas muzejā ir plaši pētīts padomju okupācijas laiks, šie pētījumi vairāk ir saistīti ar zvejnieku kolhoza “Banga” aktīvo darbību un ietekmi uz sabiedrības tradīcijām un paradumiem – kultūras dzīves tradīcijas, izglītības attīstība. Salīdzinoši maza uzmanība ir pievērsta pētījumiem par deportācijām, bēgļu laivām, militarizāciju Ziemeļkurzemes piekrastē (robežsardzi un robežkontroli). Šī iemesla dēļ ir jāaktualizē padomju laiku raksturojošā ekspozīcija, lai nedemonstrētu apmeklētājiem ekspozīcijā tikai kolhoza uzvaras gājieni un to, kā top Rojas ciems, bet izveidotu daudzpusīgu stāstu par padomju okupācijas laiku mūsu piekrastē, kuram bija arī ļoti daudz ēnas puses un kā tas ietekmēja piekrastes cilvēku dzīves. Pēdējo 10 gadu laikā, veidojot pasākumus par

Rojas galveno ielu – Selgas ielu, ir padziļināti pētītas vairākas tēmas – Rojas zivju konservu fabrika, Rojas slimnīca un medicīnas darbinieku gaitas, tirdzniecības uzņēmumi. Materiāli ir savākti tematiskās mapēs, izmantoti aktualizētajās ekspozīcijās, pietrūkst tikai kvalitatīva apkopojuma, kas aptvertu visu veikto pētniecisko darbu, piemēram, brošūra vai apjomīga publikācija novada presē.

8. Galvenās pētnieciskās tēmas 2023. – 2027.gadam

Pētniecības darba virstēma:		
- Jūrniecības izaugsme 19. – 20.gadsimta mijā		
Pētījuma apakštēma	Sasniedzamais rezultāts	Laiks
Lubezeres (Rojas) jūrskola.	Krājuma izstāde, kas veltīta Lubezeres jūrskolas 150. gadadienai.	2023.
Posma Mērsrags – Kolka jūrnieki un buru kuģi.	Muzeja filiālēs izstādes/ ekspozīcijas papildinājums ar informatīviem materiāliem.	2023.
Virstēmas:		
- 1.pasaules kara laiks Ziemeļkurzemes piekrastē (Mērsrags – Sīkrags).		
- Padomju okupācijas laiks un tā iezīmes Rojas pagastā.		
- 21.gadsimts un tā nestās izmaiņas Ziemeļkurzemes piekrastē.		
Pētījuma apakštēma/ - s	Sasniedzamais rezultāts	Laiks
Kaltenes kalvas un apkārtnes ģeomorfoloģiskās īpatnības un vēsturiskie notikumi., ārpakalpojums	Pārgājiens uz Kaltenes kalvām, pētījuma prezentācija muzeja filiālē “Kaltenes klubs”	2023
Situācija un notikumi Rojas pagastā 1. pasaules kara laikā. (Vēsturnieka pētījums), ārpakalpojums.	Pētījuma prezentācija muzeja pētniecisko darbu lasījumu dienā.	2023.
Lībiešu tautas gaitas 1.pasaules kara laikā. (Ārpakalpojums)	Pētījuma prezentācija pētniecisko lasījumu dienā.	2023.
Bēgļu laivas, deportācijas un militarizācija Rojas pagasta piekrastē.	Aktualizēta ekspozīcijas “Padomju okupācijas laiks”	2023.

Baletdejojotājai Veltai Vilciņai – 95. (Ārpakalpojums)	Pētījuma prezentācija pētniecisko lasījumu dienā.	2023.
Medicīnas attīstība Rojas pagastā no sendienām līdz pat mūsdienām.	Muzeja krājuma izstāde.	2024.
Krišjānim Valdemāram – 200.	Izstāžu vietas “Vai tu mīli jūru” izstādes papildināšana. Vēstures stāstu pēcpusdiena Krišjāņa Valdemāra personība. Muzejpedagoģiskā programma “Krišjānis Valdemārs”.	2024.
Māksliniece Marija Muceniece - Induss	Pētījuma prezentācija pētniecisko lasījumu dienā. Muzejpedagoģiskā programma. M. Mucenieces Induss darbu katalogs.	2024. – 2025.
Izglītības iespējas Rojas pagastā – no pirmās skolas līdz mūsdienām.	Muzeja krājuma izstāde.	2025.
“No raksta līdz dokumentiem” – dokumenti toreiz, dokumenti tagad.	Muzeja krājuma izstāde. Pētījuma prezentācija pētniecisko lasījumu dienā.	2025.
“Rojas galvenā iela – Selgas iela”	Pētījuma apkopojums brošūrā. Muzeja krājuma izstāde.	2026.
Rojas ostas attīstība.	Muzeja krājuma izstāde. Nodarbība skolēniem.	2027.
Gvido Zvaigzne. Barikāžu laiks. Atmoda Rojas pagastā.	Muzeja krājuma izstāde. “Rojnieka stāsti”. Barikāžu atceres dienai veltīts pasākums.	2025. – 2027.

9. Problēmas pētnieciskajā darbā

Pētnieciskā darba kvalitāti Rojas muzejā ietekmē speciālista – vēsturnieka/pētnieka neesamība. Pašlaik muzeja galvenā speciāliste un krājuma glabātāja veicot sava darba tiešos pienākumus un citus darbus, nevar nodrošināt kvalitatīvu un pilnvērtīgu muzeja krājuma zinātnisko izpēti. Veicot pētniecisko darbu, aktualizējam esošās pastāvīgās ekspozīcijas, pēc pieprasījuma sagatavojam lekcijas par novada kultūrvēsturiskajiem jautājumiem, veidojam muzejpedagoģiskās programmas un tematiskās nodarbības, kā arī iespēju robežās novada informatīvajā izdevumā ievieojam pētnieciska rakstura publikācijas, kas nodrošina muzeja pētniecības rezultātu pieejamību sabiedrībai. Lai nodrošinātu pilnvērtīgu pētniecisko darbu, arī pētnieciskā darba dokumentēšanu, kvalitatīva un sistematizēta zinātniskā arhīva izveidi muzejam ir nepieciešams vēsturnieks/pētnieks.

10. Pasākumi pētnieciskā darba kvalitātes uzlabošanai

- muzejam ir laba pētnieciskā darba bāze (bagātīgs krājums), finansiālo iespēju robežās pētnieciskā darba veikšanai jāpiesaista novadpētniekus un vēsturniekus, kas nodrošinātu kvalitatīvu pētījumu veikšanu;
- finansējuma piesaiste pētījumu veikšanai iesaistoties projektos;
- esošajiem muzeja darbiniekiem apmeklēt tālākizglītības kursus par pētniecisko darbu, tā pareizu organizēšanu un dokumentēšanu, kvalitatīva pētnieciskā darba nodrošināšanai muzejā.
- organizēt pieredzes apmaiņu ar citiem Latvijas muzeju kolēģiem;
- aktualizēt sarunas ar pašvaldību par nepieciešamību palielināt muzeja darbinieku skaitu, piesaistot vēsturnieku/ pētnieku.

11. Prioritātes pētnieciskajā darbā

- Veikt muzeja krājuma izpēti, veidot ekspozīciju muzeja filiālē par jūrniecību mūsu piekrastē 19./20.gs. mijā, aktualizēt padomju okupācijas laiku atspoguļojošo ekspozīciju muzeja pastāvīgajā ekspozīcijā, veidot krājuma izstādes.

12. Paredzami pētnieciskā darba rezultāti

- Pamatojoties uz veiktajām aktivitātēm pētnieciskajā darbā, tiks papildinātas un pilnveidotas sabiedrības zināšanas un veicināta interese par Rojas pagasta un Ziemeļkurzemes piekrastes bagātīgo kultūras mantojumu un vēsturi.
- Kvalitatīvi veikts un pārdomāti dokumentēts pētnieciskais darbs.
- izveidota pastāvīgā ekspozīcija “Padomju okupācijas laiks Rojā”,
- izstrādātas muzejpedagoģiskās programmas - par Krišjāni Valdemāru (dažāda vecuma skolēniem), par novada mākslinieci Mariju Mucenieci – Induss. Rojas ostu un galveno Rojas ielu – Selgas ielu.
- noorganizēti tematiskie pasākumi sabiedrības informēšanai par pētnieciskā darba rezultātiem,
- Sagatavotas publikācijas par pētnieciskā darba rezultātiem laikrakstam “Talsu vēstis”.